

● Het bestuur van De Buul. Op de achterste rij van links naar rechts: Arjen de Boer, Albert Vis, Jan Zorgdrager, Douwe Stada, Remi Hoeve, Maarten Hartlief, Gossen Buren en Auke Sil Ruijg. Voorste rij van links naar rechts: Henk Muijskens, Corné Delhez, Jenó Oberdorfer, Gerard Martens, Jaap Mier en Rinke Mier. Op de foto ontbreekt bestuurslid Dirk Smit.

Deze 'schippersbuidel' is 425 jaar oud en telt zo'n 100 deelhebbers

Toen er nog uitsluitend met zeilschepen werd gevaren, was het beroep van zeeman uiterst riskant. Zo riskant zelfs, dat een zeeman was uitgesloten van ondersteuning door weldadigheidsinstellingen en van een deelneming in weduwefondsen. Deelname in een verzekering was evenmin mogelijk. Vandaar dat er al in de zestiende eeuw in ons land zeemanscolleges ontstonden: onderlinge risicoverzekeringen, uitsluitend toegankelijk voor zeelieden. De oudste, anno 2012 425 jaar, is de Oost-Terschellinger De Buul.

Van deze verzekeringen, ook wel 'schippersbuidels' genoemd, zijn er nu nog zeven over. Vier daarvan bevinden zich in de provincie Noord-Holland en zijn nauwelijks actief. Actief zijn nog wel het Koninklijk College Zeemanshoop in Amsterdam, Hoop op Bezeiling in Enkhuizen en De Buul op de oostelijke helft van Terschelling. De Buul, officieel de 'Groot-Schippersbuidel of Zeemans-Assurantiebeurs der vijf Oostersche dorpen te Hoorn op

Terschelling', werd opgericht in 1587. Daarmee is deze in elk geval de oudste verzekeringsvorm in ons land en misschien wel van de hele wereld, stelt oud-bestuursvoorzitter Gerard Ruijg van deze schippersbuidel. 'Van het oprichtingsjaar bestaat geen enkel schriftelijk bewijs maar toch houdt ook het huidige bestuur aan 1587 vast. In 1929 was onze vlag versleten, dus moest er een nieuwe komen. Volgens mondelinge overleveringen droeg het oude dundoek als opschrift Groot-schippersbuidel Oost-Terschelling. Opgericht 1587.' In de Tresoar-collectie (Fries Historisch en Letterkundig Centrum) in Leeuwarden bevindt zich een aantal schriftelijke Buulstukken die duiden op een hoge ouderdom: hypotheekbrieven uit de zeventiende en achttiende eeuw. 'Het oudste dateert uit 1653, waarmee we nog maar 66 jaar van 1587 afzitten.'

'Van het oprichtingsjaar bestaat geen enkel schriftelijk bewijs maar toch houdt ook het huidige bestuur aan dat jaar vast'

De Buul keerde (en keert) aan de deelhebbers of hun nabestaanden geldbedragen uit in geval van bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid, verlies van uitrusting, overlijden, het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of bij een 40-jarig lidmaatschap. Er werden in het verleden ook wel leningen verstrekt, zoals voor de aankoop van een woning. De Oost-Terschellinger schippersbuidel is toegankelijk voor zeelieden, de deelhebbers dus, die in de vijf oosterse dorpen op Terschelling zijn opgegroeid. In Oosterend, Hoorn, Lies, Formerum en Landerum. Voorwaarde is dat ze zich direct voor hun eerste zeereis aanmelden. Ze mogen op andere plaatsen verblijven maar dan moet hun vader wel participant van De Buul zijn of zijn geweest. Zeelieden die zich 'metterwoon' in de Oost-Terschellinger dorpen vestigden, konden eveneens lid van dit zeemanscollege worden. En dat geldt ook voor oud-zeevarenden woonachtig in de vijf oosterse dorpen. Afhankelijk van de categorie waartoe men behoorde, werd er een bescheiden inleggeld betaald. De jaarlijkse contributie bedraagt tegenwoordig € 7. Wie 60 jaar wordt, ontvangt een bedrag van € 40, evenals degenen die 40 jaar lid zijn geweest. Door het deelhebberschap te beperken tot de vijf dorpen werd het verzekeringswerk overzichtelijk gehouden om zo onder andere fraude te voorkomen. Onder de deelhebbers bevinden zich ook vrouwen. Ruijg: 'Dat was vroeger niet het geval, het vrouwelijke geslacht voer toen niet. Onder de circa 100 huidige deelhebbers

zijn twee vrouwen. We zijn behoorlijk geëmancipeerd want een van hen is ook voorzitter geweest. Alleen die vrouwen mogen lid worden als ze daadwerkelijk als bemanningslid varen of hebben gevaren. Meevarende echtgenotes die vroeger aanmonsterden als linnenjuffrouw of stewardess, werden daarvan uitgezonderd.'

Bij stranding, aanvaring, brand, et cetera krijgt de deelhebber € 55 uitgekeerd, mits bewezen kan worden dat de zeemans-uitrusting daarbij verloren is gegaan. Wanneer bij calamiteiten de betreffende deelhebber het leven verliest, krijgen diens nabestaanden € 90 uitbetaald. Bij wrak worden van het schip is er recht op € 40. Als een deelhebber op een natuurlijke wijze overlijdt, krijgen de nabestaanden € 45 en bij een op zee ontstane arbeidsongeschiktheid is er € 55 beschikbaar.

Opvallend is dat De Buul niet uitkeert wanneer er kapers in het spel zijn. Het waarom is niet duidelijk. Een deel van het archief is namelijk verloren gegaan, misschien dat zich daarin het antwoord bevond. (Na het overlijden van de bestuurssecretaris in 1905 besloten zijn nabestaanden de 'ouwe rommel' op te ruimen waarbij het archiefbestand van 1587-1864 verloren ging - JvdW). Zeeroot en kaping zijn nu weer actueel. Ruijg: 'Tot nu toe is dat onder onze deelhebbers gelukkig niet voorgekomen. Het bestuur heeft echter besloten dat, mocht zich dit voordoen, er een financiële vergoeding wordt uitbetaald.'

In het verleden heeft de schippersbuidel op het grootste Friese Waddeneiland tal van uitkeringen verricht. Zo werd er in het tijdsbestek 1864-1905 101 keer uitbetaald, een totaalbedrag van f 8000. Het ging vrijwel altijd om het verlies van de persoonlijke uitrusting door schipbreuk, maar die komen tegenwoordig nauwelijks meer voor bij de Nederlandse koopvaardijvloot.

In de periode 1905-2002 werd er 145 maal uitgekeerd, goed voor een bedrag van f 13.750. Er werden in die tijd twee wereldoorlogen uitgevochten waarbij tal van schepen, met ook Oost-Terschellingers aan boord, verloren gingen. Dat leidde destijds voor De Buul tot financieel zware tijden, die momenteel nog zo'n € 15.000 in kas heeft. Door de eeuwen heen is het kapitaal van De Buul steeds belegd in staatsobligaties.

'Vroeger werd ook wel land op Terschelling aangekocht dat vervolgens werd verpacht. Maar dat is nu niet meer het geval.' Het enige onroerend goed dat nog in bezit is, bestaat uit 10 cm² grond op de Dam in Amsterdam, in 1946 gekocht van de Vereniging Oorlogsmonumenten. Het monument op de Dam staat namelijk op grond dat collectief eigendom is van vele Nederlandse organisaties.

In 1905 werd bepaald dat het Buul-bestuur moest bestaan uit tien personen, uit ieder oosters dorp twee deelhebbers. Het bestuur staat onder toezicht van drie commissarissen, veelal oudere deelhebbers. Zij worden door het bestuur voorgedragen en door de deelhebbers gekozen. De commissarissen hebben te allen tijde inzage in de boeken en bescheiden van het fonds. Twee van hen fungeren bovendien als 'sleutelbewaarders': zij moeten gezamenlijk de kluis van De Buul openen

en sluiten. De bestuursleden benoemen zelf hun voorzitter en elk jaar treedt de helft van het bestuur volgens een vooropgezet rooster af.

Ruijg: 'De voorzitter wordt om de twee jaar gekozen. Voor de vicevoorzitter geldt dat ook maar hij treedt niet in hetzelfde jaar als de voorzitter af. Aangezien we nu zo'n 100 deelhebbers hebben, betekent dat ieder lid in principe eens in de tien jaar in het bestuur zitting neemt. Voor de verkiezing van nieuwe bestuursleden draagt het bestuur dubbeltallen voor. Tijdens de vergadering mag er alleen op hen worden gestemd, andere stemmen worden ongeldig verklaard.'

Volgens artikel 17 van de statuten benoemt het bestuur ook de secretaris en penningmeester. Bijzonder aan hun status is dat zij geen deelhebber in De Buul mogen zijn, met andere woorden: zij varen niet. Dit is niet alleen ingevoerd om belangenverstremgeling te voorkomen maar ook omdat beide bestuursleden altijd beschikbaar kunnen zijn. Vaak gaat het bij de secretaris om vertegenwoordigers uit het

**De jaarlijkse
contributie bedraagt
tegenwoordig € 7**

onderwijs en bij de penningmeester om agrariërs.

Jaarlijks houdt de Oost-Terschellinger schippersbuidel twee verplichte vergaderingen. De eerste bestuursvergadering wordt meestal op de eerste vrijdag van januari gehouden en die is eveneens de rekendag van De Buul. Dan wordt bepaald wie voor welke uitkering in aanmerking

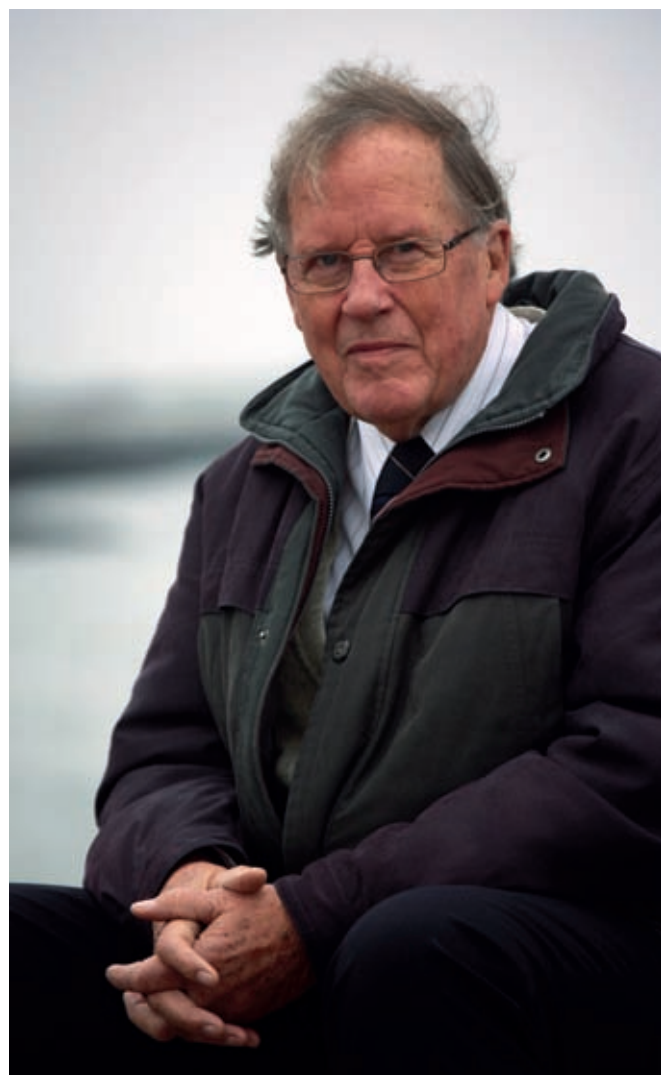
komt of komen, als daar tenminste om is gevraagd. Het bestuur stelt dan ook de agenda vast voor de algemene deelhebersvergadering, twee weken later. De bestuursvergadering wordt gehouden ten huize van de penningmeester. Na afloop wordt er een warme maaltijd genuttigd met een hele gebraden eend per persoon, 'een foegel de man' op zijn Oost-Terschellings. Traditiegetrouw wordt de maaltijd bereid door de echtgenote van de penningmeester. Op de agenda van de algemene vergadering, met gemiddeld ongeveer 50 deelhebers, prijken vaste punten als de voordracht van nieuwe bestuursleden en de betaling van de eventuele uitkering(en). Tijdens deze vergadering worden ook de plaatsvervangers voor de zeevarende bestuursleden geloot zodat het bestuur altijd op volle sterkte kan vergaderen. De zitting wordt tegenwoordig gehouden in restaurant Zonneweelde in Hoorn en uiteraard wappert dan de Buul-vlag aan de vlaggenmast.

Het enige onroerend goed dat in nog bezit is, bestaat uit 10 cm² grond op de Dam in Amsterdam

Om zoveel mogelijk deelhebers te trekken, wordt er traditiegetrouw een aantal attracties verstrekt. Zo wordt er 'warme ketel' geschonken, een mengsel van donker bier, brandewijn en bruine basterdsuiker, verhit tot 70 graden Celsius. En er wordt roggebread met bargekop (kinnebakspek) geserveerd. Koffie, sigaren, pondkoek (een Terschellinger lekkernij) en gevulde koeken

zijn gratis. Van alles maximaal twee porties. Hoogtepunt sinds 1940 is de verloting van een stoel, een symbolisch zitmeubel ter waarde van € 25. Ruijg: 'Dat is het spannendste moment van de vergadering. Ooit heb ik die stoel eens gewonnen, maar er moest nog f 300 bij voor ik een comfortabele bureaustoel kon kopen. Ach, het gaat natuurlijk om de aardigheid en elke deelheber kan de stoel eenmaal winnen. De opkomst tijdens deze algemene deelhebersvergaderingen is over het algemeen goed, zeker als je kijkt naar onze onderlinge begrafenisvereniging waar van de 300 leden gewoonlijk een man of drie op de jaarvergadering afkomt.'

Ooit fungeerde De Buul, met tegenwoordig dus een nostalgisch en folkloristisch karakter, als een belangrijk sociaal vangnet op Oost-Terschelling. Voor degenen die er noodgedwongen een beroep op moesten doen, was de verzekering aanvankelijk van levensbelang. Tegenwoordig vormt De Buul vooral een sociale schakel 'om Oost'. Eigenlijk verdient deze schippersbuidel, met zijn eerbiedwaardige ouderdom, een monumentale status, vinden veel eilanders. Het is een typisch Terschellinger verschijnsel, net als de 'sjouw' in Hoorn, de burenplicht op het eiland en de hoogtepunten als het 'op 'e riid' gaan, per huifkar naar de Bosch-

● Oud-bestuursvoorzitter Gerard Ruijg: 'Ooit heb ik die stoel eens gewonnen, maar er moest nog f 300 bij voor ik een comfortabele bureaustoel kon kopen.'

plaat, ruim voorzien van eten en drinken en onder veel gezang. Het zijn allemaal activiteiten stammend uit de oude eilandercultuur. En die moet je in ere houden!